

شناسایی و طبقه بندی ریسک پروژه های PPP

هادی سروری^{1*}، علیرضا والیپور²

1- دانشجوی دکترای مهندسی و مدیریت ساخت، دانشگاه UTM مالزی، دانشکده عمران shadi7@live.utm.my
2- دانشجوی دکترای مهندسی و مدیریت ساخت، دانشگاه UTM مالزی، دانشکده عمران valireza2@live.utm.my

⋮

چکیده

در سال های اخیر قراردادهای عمومی-خصوصی به علت کمبود منابع مالی و نیاز به توسعه تاسیسات زیربنایی به روش محبوب دولتمردان برای تأمین منابع مالی پروژه تبدیل شده است. یکی از اهداف اصلی اجرای پروژه به روش PPP کاهش ریسک های پروژه و در نتیجه افزایش ارزش مالی پروژه می باشد. از طرفی پروژه های PPP به دلیل پیچیدگی و عدم قطعیت های زیاد با ریسک های زیادی مواجه می باشند. بنابراین شناسایی و ارزیابی ریسک و به دنبال آن اقدامات مناسب برای تخصیص ریسک ها، از عوامل کلیدی موفقیت این پروژه ها می باشد. در این مقاله ابتدا مفهوم پروژه های PPP مورد بررسی قرار گرفته است، سپس با بررسی تحقیقات انجام شده در زمینه مدیریت ریسک قراردادهای PPP ریسک های موجود در این قراردادها شناسایی و در ده گروه ریسک های سیاسی، ساخت، قوانین، اقتصادی، بازاریابی، بهره برداری، انتخاب پروژه، مالی، ارتباطات و طبیعی طبقه بندی شده است.

واژه های کلیدی: مدیریت ریسک، شناسایی ریسک، تخصیص ریسک، پروژه های PPP

1- مقدمه

رشد تقاضا برای توسعه زیرساخت ها، کمبود بودجه ی دولتی و عدم دسترسی به فناوری روز موجب شده است تا بسیاری از دولت های کشورهای در حال توسعه برای تأمین مالی پروژه های زیربنایی که قبلاً در انحصار دولت بوده است بخش خصوصی را دعوت به همکاری کنند. یکی از روش های تأمین مالی پروژه ها، مشارکت عمومی و خصوصی است [1]. استقبال دولت ها از این روش تأمین مالی باعث شده است که امروزه شاهد اجرای بسیاری از پروژه های زیربنایی در کشورهای مختلف دنیا (اعم از شهرهای واقع در کشورهای توسعه یافته یا در حال توسعه) با استفاده از مشارکت بخش خصوصی باشیم؛ به نحوی که مجموع ارزش پروژه هایی که از سال 1985 تا به حال در چارچوب PPP انجام شده است بالغ بر ۸۸۰ میلیارد دلار می شود. در ایران نیز، همواره سرمایه گذاری بخش خصوصی، پس از انقلاب اسلامی و با ابلاغ سیاست های کلی اصل 44 قانون اساسی در برنامه های توسعه جایگاه ویژه ای داشته است [2]. به عنوان مثال تنها از سال 1387 تاکنون بیش از 6 پروژه بزرگراهی و ریلی در بخش حمل و نقل و 20 پروژه ی نیروگاه در صنعت برق با روش PPP برنامه ریزی شده است [3]. پروژه هایی مشارکت عمومی-خصوصی از نظر زمینه های اجرایی متنوع و از حیث میزان سرمایه مورد نیاز دارای گستره وسیعی می باشند. اغلب اقتصادهای توسعه یافته دنیا به طور روزافزونی از قراردادهای PPP در حوزه های بسیار گوناگون استفاده می کنند؛ از ساخت جاده های درون شهری و بین شهری گرفته تا نوسازی و احیای بافت های فرسوده شهری و از ارتقای زیرساخت های ارتباطاتی گرفته، تا بهبود زیرساخت های حمل و نقل عمومی. برای مثال می توان به مشارکت بخش خصوصی برای ساخت پروژه 286 میلیون یورویی نیروگاه جنوب اصفهان [2]، پروژه ۱۱ میلیون دلاری بازسازی و نوسازی